WASHINGTON D. C.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 121. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 4-го червня 1942. No. 121. Jersey City, N. J., Thursday, June 4, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Америка Виповідає Війну Румунії, Болгарії й Мадярщині як Сателітам Гітлера

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт звернувся до конгресу з проханням проголошення воєнного стану між Злученими Державами і Румунією, Болгарією і Мадярщиною. Нема сумніву, що станеться негайно так, як це запропонував президент. Кажуть, що це діється теж і тому, щоб піти на зустріч Советам, які на те вже віддавна наставали. Згадані краї, як відомо, виповіли війну Злученим Державам під натиском Гітлера ще в грудні минулого року. Виповідження війни з боку Америки є теж тісно звязане з новими воєнними операціями, які є в пляні. Наслідком цього виповідження війни матимемо тепер збільшене число „ворожих чужинців". Таких чужинців зо згаданих держав є тепер 153,361. Уряд поробив уже всі потрібні заходи щодо нагляду над ними.

РУЗВЕЛТ І ГОЛ ВИТАЮТЬ МЕКСИКО ЯК УЧАСНИКА ВІЙНИ ЗА СВОБОДУ І ДЕМОКРАТІЮ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт і секретар стейту Гол відповіли мексиканському урядови на його офіційне повідомлення про вступлення Мексика до війни з Державами Осі. В письмі до мексиканського президента Камача президент Рузвелт дякує мексиканському урядови за те, що Мексико виповіло війну „кримінальним напасникам", себто Німеччині, Італії й Японії, ставувши таким чином активно в ряди тих народів, що шанують свободу і стоять в її обороні. Президент Рузвелт повитав Мексико в ряді народів, що боряться за свободу і демократію, а заразом висказав симпатії американського народу спроводу тих жертв, які Мексико вже понесло через ворожі атаки. Кордел Гол заявив, що Мексико було одною з перших великих держав, що пізнало небезпеку, яка грозить світови з боку ворогів цивілізації й готовилось вже віддавна до боротьби з тими ворогами. Цього, казав секретар стейту, Злучені Держави Мексикови ніколи не забудуть. Мексиканський нарід, каже Гол, може бути гордим, що знову мав нагоду виявити, що вільні народи світа пожертвують усе можливе, щоб задержати свою незалежність.

ПІДГОТОВЛЮЙМО МИР, ВЗИВАЄ БОТЛЕР.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського Університету, звертає увагу на те, що Злученим Державам треба вже тепер приготовлятись до того, щоб по війні вийти з пляном міжнародної кооперації в справах економічних і вдержання світового миру. Ботлер каже, що це треба робити на тих підставах, які приняв американський конгрес в 1910. році, коли заявився за міжнародні договори в справах [illegible] новлення міжнародньої сили для вдер[illegible] ...ці жінок. Півтора міліона жі- вого миру.

КИТАЙ ПІДПИСАВ ДОГОВІР АРЕНДИ І ПОЗИЧКИ.

ВАШИНГТОН. — Підписано договір між Злученими Державами і демократичним Китаєм, яким поставлено Китай в тому самому ряді, що й Велику Британію. Є це „Ліз-Ленд Еґрімент". Таким чином Китай став теж рівнорядним чинником і щодо вирішування справ, звязаних з світовою повоєнною економічною господаркою.

НОВИХ 99 ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — З кінцем цього року американська воєнна фльота збільшиться на 99 нових кораблів. Таке подається з урядових джерел. До цього треба додати, що конгрес ухвалив ще $1,100,000,000 на будову додаткових кораблів.

НЕ ХОЧЕ ІТИ ЦІЛКОВИТО ПРОТИ „ОСІ".

БУЕНОС АЙРЕС. — В обидвох палатах аргентинського конгресу розпічнеться жива дискусія над заграничною політикою, підчас якої скритикують уряд за його поблажливість супроти Держав Осі. Уряд, як подають, сконфіскував 25,000 примірників журналу „Мундіял", видаваного в Уругваї, а перевезеного до Аргентини, бо цей журнал „постійно критикує Державі Осі".

РОБІТНИЧІ ЗАВОРУШЕННЯ В НАСАВ.

ВАШИНГТОН. — Князь Віндзору, губернатор Багамських островів, що прибув до Злучених Держав, щоб обговорити справи робітничі й оборони, мусів негайно вернути до своєї резиденції в Насав, бо наспіли вісти про робітничі розрухи. Мабуть уже є там спокій. Невдоволення вибухло в американських фабриках серед ніґерських робітників задля малої заробітної платні. Кажуть, що робітник дістає там денно коло 80 американських центів. Точно не знати, як дійшло до заворушень, бо існує гостра цензура. Але з того, що знає уряд, виходить, що повибивано вікна, понищено автомобілі та пограблено склепи. Має бути двох вбитих і більше число ранених. В Насав розбудовуються морські бази за американські гроші й є така умова, що мається пратити робітникам при тій праці найвищу заробітну платню.

ЗБИРАЮТЬ ГРОШІ НА ЗВІЛЬНЕННЯ БРІДЖЕСА.

САН ФРАНЦІСКО. — Серед 5,000,000 членів Конгресу Промислових Організацій збирамуть тепер гроші на те, щоб виборотя для Гері Бріджеса дозвіл оставати в Злучених Державах. Справа опиниться перед Найвищим Судом у Вашинґтоні, а заки вирішиться, то це забере яких два роки. Як відомо, генеральний прокуратор Бидл зарядив депортацію Бріджеса на тій підставі, що він був членом комуністичної партії, яка змагає до насильних державних переворотів, як теж переміни державного ладу на комуністичний. Бріджеса повинні були арештувати, та він сам зголосився до суду, який пустив його на волю за кавцією в умі $3,000.

ВІРИТЬ У ПРИРЕЧЕННЯ, ДАНІ ФИЛИПИНАМ

ВАШИНГТОН. — В палаті послів справлено велику овацію Мануельови Квезонови, президентови Филипин. Квезон заявив, що филипинці боролись так хоробро тому, що вірять словам президента Рузвелта, що обіцяв привернути Филипинам свободу і загарантувати їм незалежність по війні. Квезон ще заявив, що хотів остати на Филипинах разом з своїм народом, але ґен. МекАртур наставав на те, щоб виїхав, кажучи, що край не є переможений так довго, як довго його уряд не є в полоні.

ЦІЛА ІТАЛІЯ ГОТОВА ДО БУНТУ, КАЖЕ СФОРЦА

ВАШИНГТОН. — Італійський міністер заграничних справ з часів першої світової війни, граф Сфорца, заявив, що 45,000,000 італійців творять тепер „підпілля", та що „дешеві" підбої, як Ніцца і Корсика, не вратують Мусолінія. Сфорца назвав італійського диктатора „злочинцем". Він ще казав, що італійські вояки не хотять битись, бо є противні програмі фашистів. Казав це на зборах американських італійців і на пресовій конференції. Та особливо важне те, що казав Дін Ачесон, один з заступників секретаря стейту. Він запевнив італійський нарід, що Злучені Держави його визволять зпід ярма фашистів і Мусолінія, що втягнув його до війни як васал Гітлера. Італійці зазнають вільного й повного життя, казав він. З промови [illegible]

ня МекНат подає, що 2,500 з 3,070 повітів в країні органі- [illegible]

шим промовляв довголітній секретар 204 відділу Микола... [illegible]

Початок 6. ввечір. Вступ (включно з лексом) 50 цнт. Дохід з цего балю піде на добродійні [illegible]

НІМЦІ В ЛІБІЇ ЗАЗНАЛИ ТЯЖКИХ ВТРАТ

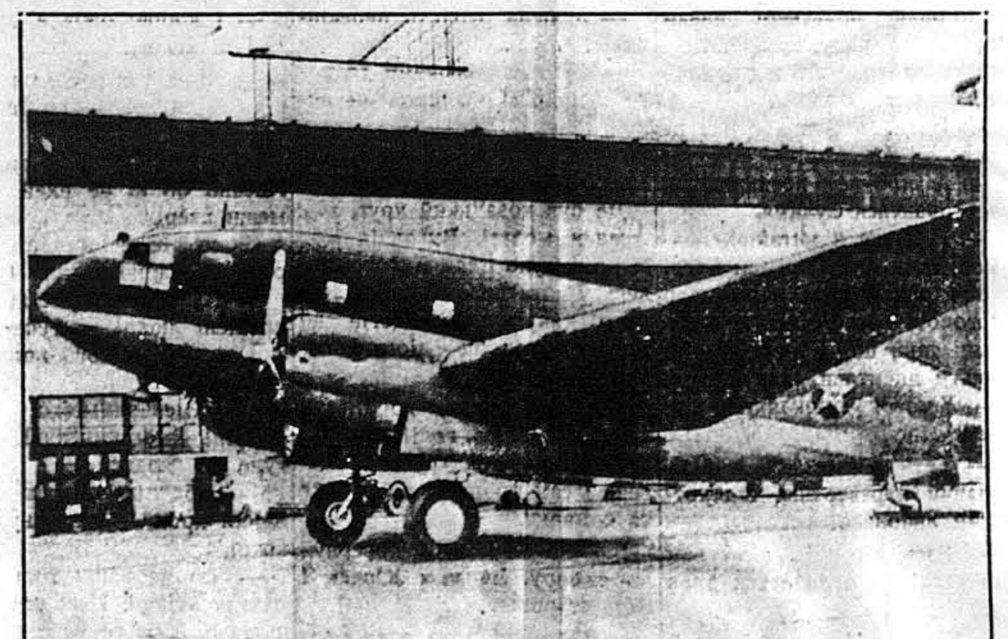
КАЇРО. — Німецька офензива маршала Ромеля в Лібії зазнала тяжких втрат. Вже дотепер німці втратили 260 повзів, а боротьба ще не закінчена. Німецькі моторизовані частини загнались в глибину території, яку передтим мали британці. Британці на тій території позакладали десятки тисяч мін. Про ті міни знали лише британці. Німці необережно туди загнались й опісля, щоб рятуватись перед британськими гарматами і літаками одна половина повзів відступила взад, а друга залишилась далі в небезпечнім місци. Британці ту частину цілковито винищують. В той спосіб німці готові втратити одну половину всіх своїх моторизованих частин в Лібії. Перемога британців дотепер дала такі успіхи, що про них згадав в парляменті премієр Чорчил, а англійський король вислав британським ґенералам, Окінликови і Ричі, ґратуляції.

БОРОТЬБА БРИТІЙСЬКОГО КОНВОЮ З НІМЦЯМИ

ЛОНДОН. — Сто німецьких літаків і більше число субмарин звело боротьбу з британським конвоєм кораблів, які везли до Советів ріжні воєнні продукти. Морська битва тривала кілька днів і за той час з конвою затоплено декілька кораблів. Але решта заїхала з товаром до советської пристані.

ЯПОНЦІ ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ НА КИТАЙ

ЧУНКІНҐ. — Представник китайського уряду заявив, що японські війська далі наступають на китайську провінцію Чекіянґ. Здобувши столицю тої провінції, Кінґву, японці посунулись на кількадесять миль поза ню. З їх поспіху видно, що вони хочуть чимскорше захопити цю провінцію, бо в ній є вигідні летунські майдани, з яким можна булоб бомбардувати Японію.

ТРАНСПОРТОВИЙ ЛІТАК. — Новий літак „Кертис-Командо", найбільший дво-машиновий траспортовий літак світа, що його недавно пробовано коло Бофало. Збудований він спеціяльно для перевозу військ, пільної артилерії й розвідних авт. Важить 50,000 фунтів.

БРИТІЙЦІ ЦІЛКОВИТО ЗБОМБАРДУВАЛИ ДРУГЕ НІМЕЦЬКЕ МІСТО — ЕССЕН

ЛОНДОН. — Британські літаки в числі 1,036, налетіли друге німецьке промислове місто, Ессен і подібно як Кольонію, цілковито його збомбардували. Ціле місто знаходиться в руїнах, які окутані димом і полумінню. Цього другого масового налету британці довершили добу після першого. Цілий англійський нарід почуває з тої причини величезну радість. Бо удари завдані німцям, є далеко сильніші ніж котрі небудь удари завдавані німецькими літаками англійцям. Премієр Чорчил в парляменті заявив, що цей налет, як теж попередний, є такого роду, що ще невідомий в історії ведення воєн. Ті налети будуть постійно продовжатись. Але він перестеріг англійців, що не треба сподіватись, що щодня число британських бомбовиків буде мати мати чотири цифри, себто буде мати тисячку, чи більше. Британія буде посилати по стільки літаків, скільки з мілітарного боку буде потрібно. Певне це, що вона буде посилати ті літаки щодня, як лиш дозволить погода. Про лібійський фронт премієр Чорчил заявив, що німецька офензива в Лібії цілковито німцям не вдалась і вже дотепер вони зазнали тяжких втрат.

НІМЦІ ВІДЧУВАЮТЬ УДАРИ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецька пропаганда старається затушувати недавні повітряні удари, вимірені Британією в німецькі міста Кольонію і Ессен. Але шкоди заподіяні тим містам такі великі, що годі їх затаїти. Наприклад, поїзди з Кольонії не приходять до Берліна. Також не приходять звідтам ґазети. Уряд горячково готовиться до пересилки соток тисяч населення з Надренії в Баварію, як теж в Словаччину. Німецька преса проявляє велику лють до англійців [illegible] [illegible] населення. Про бомбардування Ессену покищо німецька преса не подала нічого. В офіційнім злідомленні лише говориться, що британські бомбовики бомбардували міста Дуїсбурґ і Обергавзен, котрі лежать недалеко Ессена. Про Ессен нема ані згадки.

БРИТІЙЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО НІМЕЦЬКИХ НАЛЕТІВ.

ЛОНДОН. — Міністер домашньої оборони, Герберт Морісон, заявив, що англійське населення мусить готовитись до німецьких налетів. Після всякої правдоподібности німці зачнуться мститись, щоб в той спосіб врятувати свій престиж в обличчі власного народу, як теж, щоб завдавати англійцям аналогічні удари. Але британська мілітарна сила, говорив Морісон, готова до тих ударів. Зате населення мусить поновно готовитись до масових бомбардувань з боку німців.

СОВЕТИ ГОТУЮТЬСЯ ДО КОНТРОЛІ ЕВРОПОЮ.

МОСКВА. — Советська преса радісно зустріла промову американського підсекретара стейту, Сомнера Велеса, про „поліцаювання" Европи з боку Обєднаних Держав. Советські кола вже навіть собі накреслюють території, над якими вони хотілиб простягнути це „поліцаювання". Отож, на основі большевицьких кол, Совети хочуть знов здобути домінацію над Україною, Білоруссю, Литвою, Латвією, Естонією, певними фінськими територіями, як теж над певними територіями, які тепер входять в склад румунської держави. Про Польщу говорять большевицькі газети лише в тім змислі, що Польща є союзником Советів і Сталін обіцяв відбудувати „сильну Польщу". Але водночас большевицькі газети пишуть, що для безпеки Советів потрібно мати контролю над територіями, що опираються в Карпати і досягають гирла Дунаю.

ДИСКУСІЯ З СОВЕТАМИ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Лорд Кренборн в палаті лордів заявив, що між представниками Обєднаних Держав, зокрема з представниками Советів і Америки ведуться переговори, які торкають повоєнного замирення в Европі. Бо ті справи треба вже обговорювати нині, говорив лорд Кренборн. Малі держави, говорив він, мусітимуть до певної міри зрезиґнувати зо своїх суверенних прав. Він з острахом говорив про те, як зареаґують ті малі держави, коли їм скажуть резиґнувати з їхніх суверенних прав. Але цього треба буде, говорив він. Основою тих переговорів, говорив він далі, є Атлянтійський Чартер, який обіцює всім народам внутрішню свободу.

КУРТІН ПРО ПОЛОЖЕННЯ АВСТРАЛІЇ.

МЕЛБОРН. — Австралійський премієр Джан Куртін виголосив промову, в якій сказав, що положення Австралії мілітарно в останніх часах значно поправилось. Кілька спроб з боку ворога, щоб окупувати Австралію, зійшло на нічім.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіти і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХАРКІВСЬКИЙ БІЙ

Як уже обі сторони признали, великий бій під Харковом скінчився. Одна й друга сторона підносить претенсії на перемогу. І дійсно здається, що й російські війська й німецькі добилися до застою, зуживши всі свої безпосередно під руками находячися резерви й досягнувши наконець тактичної мертвої точки. Не дивлячися на те, з того бою такого довгого, такого масового, так завзято веденого, мусять вийти певні стратегічні результати.

„Ню Йорк Таймс" признає певні тактичні користи німцям та деякі тактичні користи росіянам. Німці кажуть, що вони виграли бій, бо їх крилова атака здержала російський наступ, поки Харків упав. І вони справді задержують у своїм посіданні місто й його вузол залізничих ліній. Вони завдали поважні втрати атакуючим силам, як Москва признає. Але вони ввесь час були в дефензиві. Їх сильні протиатаки від Беренкової були лише частиною тої оборони, оборони, яку їм накинено від початку. Хоча їх комунікати „знищили" ворога, вони не вспіли відбити терену, котрий вони віддали, і їх утрати були коштовні. Росіяни все ще займають велику нову випуклину в німецьких лініях і кріпко сидять на головній залізниці, що веде на полудне від Харкова.

Справжне значіння цеї битви в тому, що [illegible] сумніву вони зовсім слушно кажуть, що їх головною ціллю було не допустити до певного ворожого удару на Ростов і кавказькі нафтові поля. Якщо їм удалося, як вони заявляють, заставити ворога відвернути трицятьшість-дивізій на харківський фронт, вони певно цей наступ опізнили. Націвський наступ на Керч був ясною вказівкою, в якому напрямі німці думали робити наступ. Одначе покищо наступ на Керч не пішов далі. Літо вже наступило в південній Росії й маршал Тимошенко зовсім ясно попсув націвський розклад часу. Головні сили обох великанських армій ще не прийшли до бою. Поки це станеться, треба буде перевести певні перегрупування.

Перша глава великої „весняної офензиви" видимо ясно демонструє, що легкі німецькі перемоги минулого літа вже більше не є можливі.

Є це велике й важне відкриття, коли взяти під увагу, що воно наступає по відкритті ще іншої правди, а саме, що Гітлер не є такий непереможний, за якого він себе представляв і за якого його прислужники й прихильники його величали.

Зглядність Польського Імперіялізму

Щераз приходиться сказати, що життя біжить дуже складними стежками, а дійсну правду можна знайти хіба в парадоксі. Колиб було інакше, колиб життя бігло простими стежками, а правду можна було зміряти прямими мірами, вже давно геніяльні мислителі зготовилиб нам рецепту, як треба розумно жити і кожний з нас не ламав би собі над тим голови. Колиж кожня доба, кожна генерація, кожний рік висуває глибоких мислителів для розвязки біжучих питань, видно життя не можна розвязати раз на все якоюсь одною чудовою рецептою, а треба застановлятись над ним кожньої хвилі.

Такі думки насуваються у звязку з одним біжучим питанням, яке дотичить поляків і українців. В польській пресі можна нині здибати чимало статей і закликів, щоб поляки не резиґнували зо своїх максимальних національних аспірацій, щоб не падали духом, щоб не упідлювались. Наводиться чимало гарних арґументів на оборону давньої Польщі, себто на оборону польського імперіялізму. І чимало гарних слів можна вичитати на тему національної чести, чи упідлення.

І ми теж говорили нераз подібними словами і теж вживали подібних кличів, але... для цілком відмінних цілей.

І ми теж нераз говорили, що нація не повинна упідлятись. Говорили ми, що честь народу це свята річ. Не можна лукавити нею. Не можна сплюгавлювати своєї нації, не можна резиґнувати з її аспірацій. Ми таврували тих слабодухів, які [illegible] свободи і чести.

Але робили ми це у звязку з поневоленням українського народу в старім краю, коли нація була поневолена іншими і бажала те ярмо з себе скинути. Зате не говорили ми тих гарних слів у звязку з жадобою панування українського народу над іншими народами, у звязку з національною захланністю і імперіялізмом. Ось ціла ріжниця між нашими словами, а тими, що їх тепер висказує певна частина польської преси і польських кол.

Слова сами по собі можуть бути дуже гарні. Але моральну вартість тим словам надає ціль до якої вони прямують. Коли ті гарні слова висказані в обороні власної волі і чести, то вони великі і шляхотні. Коли їх хто надуживає для розбишацьких цілей, вони стають інструментом розбишацтва. Тоді вони викликують серед інших цілковито відмінне враження.

Тим сучасним польським шовіністам, що в часі, коли сам польський нарід стогне під пятою розбишаки, самі думають про нові насильства, скажемо, що їхнє поступовання ясно вказує, що не звертаючи уваги на це, по котрім боці польський нарід нині бореться, польська політика є далі небезпечна для сусідів, Польщі, бо носиться з розбишацькими замірами.

Модерні польські імперіялісти не розуміють згаданої вище парадоксальности життя, себто у цьому випадку того, що хто дуже верещить про могутність своєї нації, про її величезну історичну ролю, про захоплення чужих земель для виконання цеї ролі — той фактично в самій основі підточує отой інтерес своєї нації і є несвідомим ворогом отих максимальних жадань своєї нації. Великі імперії на світі будувались не крикливими і зарозумілими фразами, які нині можна почути з уст модерних польських імперіялістів. Дійсні імперії будувались цілковито протилежними думками, сповидною шляхотністю, добротою, місіянським світоглядом, защіплюванням в свої жертви переконання, що не про величину свого народу ходить, тільки про добро самої жертви. Не розуміють польські модерні імперіялісти того парадоксу, що дійсну прислугу для польського імпе- [illegible] другою — наша релігійна во- [illegible] бувший уряд Пілсудского, його внутрішню і заграничну політику, та які смирно говорять про мінімальні аспірації поляків. Своєю „смирністю", „добротою", „гуманізмом" „скромністю" вони знечулюють можливі жертви польського імперіялізму і защіплюють їм думку: „Хто зна, може дійсно поляки поправились і по війні будуть поводитись інакше, ніж раніше?". Політики типу І. Матушевского цілковито розвівають оту ілюзію будучих жертв й замісць викликувати доосередочні настрої до Польщі, викликують відосередочні. Вони теж подібні до того чванькуватого чоловіка, в якого сили мало, а який кожного провокує, мовляв, що то він з ним не зробить! Остаточно він своїми провокаційними виступами доведе до того, що інші змобілізуються і дадуть йому порядного прочухана. Замісць [illegible] ність.

Таких крикунів і чваньків в польській історії ніколи не бракувало. Ґі тому саме та історія така траґічна. Та видно, що така чванькуватість полякам до душі. Вони волять радше говорити про великі речі, ніж їх доконувати. Говорення справляє їм більшу сатисфакцію ніж діла, довершені скромним, тихим способом. Усе те нас обходить головно тому, що поляки є сусідами того народу, з якого ми вийшли. Ми віримо, що поляки і українці моглиб відіграти на сході Европи велику позитивну ролю. Та виглядає, судячи по ментальности нинішних польських провідників, що це безнадійна справа.

НАД МОГИЛОЮ ПОЕТА ІВАНА ДАНИЛЬЧУКА

Нема вже Тебе, Друже мій, Іване, між нами...

Ще на 18-го травня розмовляв Ти зо мною. Не знав я, що то була моя остання розмова з Тобою. Ще бачу Тебе, як Ти сидиш на ліжку в шпиталю, говориш про щоденні справи, питаєш, що нового в світі сталося за минулих два-три дні, чи нема яких вістей з України. Не про смерть, а про життя говорили ми. Прийшов другий день. Вже от-от сходило сонце. Пробуджувався день до життя. А Ти саме тоді заснув вічним сном.

І ще мені тяжко повірити в те, що Тебе, мій Друже, вже нема між нами. Таж Ти був ще у самім розцвіті життя. Йшло Тобі тільки на 43-тий рік. Ще стільки добра й краси міг Ти був створити для нас! Та невмолима смерть прийшла і без вагання перетяла нитку Твого життя, повного невсипущої праці для добра свого народу. Прийшла, бо Ти вичерпався безупинною працею з життєвих сил. Прийшла, бо вже Ти навіть не міг пригадати собі, коли Ти мав який відпочинок бодай у літі... А було дві причини, чому Ти не міг хоч трохи відпочати та набратися сил. Безупинно працював Ти і як письменник і як громадський діяч, бо бачив, як скрізь потрібно було проводу та освітньо-організаційної праці між нашим народом. І не міг припинити праці ще й тому, що тих маленьких зарібків, які Ти мав за свою працю, не вистарчало, щоб от хоч злидні до хати не заглядали, де були з Тобою і Твоя дружина Ганна і маленька донечка Леся.

Тебе вже нема, Друже мій, між живими. Та Ти ніколи не перестанеш жити у мене в памяти, та й в памяти тисяч інших своїх друзів. Ще бо на початку 1919-го року стрінулися ми вперше. Замешкали в одній спільній кімнаті в Українськім Інституті ім. Петра Могили в Саскатуні. Спільно там ми писали вірші для студентського журналика „Каменярі", розмовляли на літературні теми, плянували заложити товариство українських письменників в Канаді. Часто говорили про те, що конечно потрібно заснувати видавничий фонд для видавання книжок, написаних українсько-канадійськими письменниками. Часто і по молодечому палко сперечалися, коли наші пляни не сходилися... Але по кількох хвилинах спору знову бралися до якогось пильного діла. Пізніше разом і до університету ходили. Ще бачу так ясно ту хвилину, як то до кляси одного дня запросив був наш професор літератури, д-р Вилсон, найславнішого канадійського поета Блис Кармана; і як ми обидва раділи, вперше побачивши таки живісінького славного поета. Чейже то був брат наш по пері. Блис Кармен вже давненько переставився у нірвану... Але Ти, Іване, ще в самім повнім розцвіті життя був. Ще кілько Ти мав не виконаних плянів та намірів!... Мабуть так вже призначено було, щоб Ти свої найкращі думки та запал до праці передав тисячам молодих членів СУМКУ (Союзу Української Молоді Канади), а вони Твою працю далі поведуть.

— — — — — —

Уродився Іван Данильчук в Україні, в лютім 1900-го року. Ще малою дитиною приїхав з родичами до Канади, в околицю Канора в Саскачевані. Там він і виріс і ходив до місцевої публичної школи. Любов до свого рідного вщіпив у його серце учитель Бачинський, що згинув траґічно в молодімвіку. Звідти перейшов він до Українського Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні 1917-го року, де вчився довгий час. Коли скінчив 10-ту клясу й короткий учительський курс, пішов вчити. Вернувся до школи і ходив через два роки до Саскачеванського Університету. Учительський курс скінчив у Мус Джо, в Саскачевані. Опісля кілька років вчив у публичній школі в околиці Вонда. Через кілька років був секретарем Союзу Українців-Самостійників в Канаді. Від 1938 р. був головним секретарем та орґанізатором Союзу Української Молоді в Канаді. На початку 1942 р. став редактором журнала Кенедієн Юкрайнієн Ревю у Винніпеґу. На тім становищі і вмер. Кінець прийшов раптово й несподівано. Умер 19-го травня в шпиталі на ниркову недугу. 23-го травня відбувся величавий похорон. Були вінки зо всіх частин Канади.

О. Івах.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

13)

Поки читались ті „пакта", Виговський, стоячи супроти Сірка і Юрася, мов кіт за воробцями слідив очима за запорожцями. Він бачив, як вони переглядувались, здвигали плечима, а деякі вже й бубоніли сердито. А як почули вони про те „нобілітовання" козаків у шляхту, то загорілись як порох.

— Нас у шляхту ! — не діждете!... Себ то щук у вершку...

— Це щоб на нас люди пальцями показували, як на мічених поросят.

— Нобілітуйте мого Рябка!

— Зробіть шляхтянкою попову сучку!

— К нечистій матери цего з „патлами"...

— Не з „патлами", а з „пактами"...

— Чхать я хотів на його „пакта"!... Ох — ускочив на голубу китайку, як попів цуцик на дзвіницю, та й гавка на козаків!

А з голубої китайки Сулима не переставав „гавкати".

„Козацькому же війську по волостям королівським, духовним і сенаторським консистувати вільно.

„Гетману українському монету бити на оплату свого війська у всякій потребі".

— І монету бити, і ляхів бити, і зрадників бити! — так крикнув Макогін „козарлюга", що Сулима трохи не випустив з рук свої „пакта", а у Виговського щоки мов крейдою покрились.

— Геть з козацького амбону, непроханий паламарю!... по потилиці його! — кричали інші.

А Сулима, червоний як печений рак, читав:

„Корони польської панам козаків на раду покликати і старатися отворити хід водний до Чорного моря"...

— Годі! годі, в нас уха не польські!

— А щоб вам позакладало! — огризнувся Сулима.

— Геть же з китайки, лядський попихачу! По шиї його!

Усе радне поле застогнало стогоном. Галас і метушня настали такі, що нічого було й думати дочитати „пакта".

— У вогонь проклятущу бумагу!

— Геть з китайки, нобілітований перевертню, шляхотський лаполизе!

— Зась, хлопи!... щоб вам заціпило! — огризнувся знов Сулима.

— Га! хлопи! — вже й тепер ми хлопи! — аж захрипів Васюта „козарлюга", хапаючись за шаблю: — так отже тобі на!

І він з усеї сили рубнув по білястій „нобілітованій" голові. Сулима впав, і на голубу китайку ринула як з джерела „нобілітована" крівця шляхетного українця.

Запорожці мов збожеволіли і кинулись на Виговців.

— У пень рубайте перекінчиків!

— Січіть шаблюками до ноги крамарів, що продали ляхам святий Київ.

— Ось вам за Київ! ось вам за печерських угодників!

Де був козацький круг, там лежали мертві. Виговців мов вітром здуло і сам Виговський десь у ката провалився. Деякі були кинулись навздогін до Чигирина, щоби „дістати самого".

— Годі, дітки, проливати хрещену крівцю, годі! — крикнув Сірко. — А христопродавець і сам пропаде, як собака на ярмарку.

Він сів на коня і повернув до табору. За ним Юрась і інша старшина.

— Геть від цего нечистого місця, — оглянувсь Сірко на вбитих Виговців. Сурмачі-дітки! — трубіть до ради, до військового кола.

Сурми засурмили, і запорожці й інші козаки становились у лави.

— А деж Чигиринці? — оглядались деякі козаки.

— Еге! побігли в лози пасти кози, — кинув Макогін.

— І добре: баба з воза — кобилі лекше.

— Щож тепер Виговському від ляхів буде? — спитав Павло Пелеха. — Як?

— Як? — Як сороці на лозі... Писано бо є: не пхай пальці межи двері.

Сірко і Юрась стали під корогвою. Сірко підняв булаву.

— Панове товариство і всі хрещені люди! — гучно промовив він. — Кого волите на гетманство?

— Хмельницького Юрія! Юрася! Хмельниченка! — загуло по лавах.

— Лебединий вік та журавлиний крок! — вигукнули декотрі.

— Тю на вашу голову! — озвались інші, Цеж не на кошового, а на гетмана гукаєте, здорові були!

— А хібаж і панови гетманови не треба лебединого віку та журавлиного крику?

(Дальше буде).

ПРЕСА В ВІЙНІ

ҐАЗЕТИ ТЕРПЛЯТЬ ЧЕРЕЗ ДОСТАВУ.

Ні [illegible] Уряду [illegible] доставу різних продуктів і товарів, обмежує між іншим і розвожування ґазет. Обмеження має на цілі консервувати ґазоліну й ґуму й може воно легко обмежити доставу ґазет на 25 процентів.

Ґазети вже згори згодилися сповняти цей приказ. Великі щоденники, що досі видавали багато видань кожного числа, постановили обмежити число видань. Наприклад, „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем" постановив зменшити число видань зо 7 на 4.

Всі зміняють речинець до присилки матеріялу для поміщення в часописі та консолідують рути доручення примірників.

Не обійшлося при тому без певних непорозумінь між підприємцями й юнією ґазетних розвожувачів, але їх скоро полагоджено.

Декотрі ґазети, щоби не зменшувати достав часопису, закинули авта й закупили коні й возі. Велика нюйорська брукова ґазета „Нюз", що це зробила, каже, через це вона навіть не думає зменшувати числа видань.

ЖИВЕ ВІЛЬНА ПРЕСА Й В ОКУПОВАНИХ КРАЯХ, ХОЧА ПІД ЗЕМЛЕЮ.

Ни дивлячися на завзяті заходи Ґестапа, Гітлерові все ще не вдалося здушити підземної преси в европейських краях, окупованих Німеччиною. Примірники цеї преси виходять далі неправильно, але вони виходять. Як редактора й його штаб розстрілюють, інші займають його місце.

Смерть є теж заплатою читачам, якщо їх Ґестапо піймає, і тисячі вже справді заплатили за читання своєї ґазети ту високу ціну в Голяндії, Бельґії, Польщі, Югославії й Греції. Люди все ще ці ґазети читають радше, ніж ґазети, видавані під німецькою цензурою, бо вони вважають їх вільними ґазетами, які пишуть те, що їм хочеться писати, а не те, що їм подиктують ні[illegible] оповідають по Европі цікаві річи про ту вільну підземну пресу.

Ще з першої світової війни оповідають, якто ґубернатор бельґійського міста Брукселі просто з розуму сходив, стараючися дістати в свої руки редакторів підземної бельґійської ґазети. Нарешті його аґентам удалося. Цілий її редакторський штаб був арештований. Ґубернатор поспішно засудив на смерть кожного члена редакції й самий був свідком, як їх трачено. Щасливий нарешті вертався до своєї канцелярії. Та тут на його бюрку лежало гарненько завинене найновіше число підземної ґазети: ґубернатор поминув жінку редактора.

Нині та ґазетка просто цвите. Кожний примірник переходить з рук до рук, через тисячі рук. Читають його отже тисячі. Деколи його можна найти запечене в бохонці хліба. Іноколи його можна найти між картками націстичної книжки.

Число підземних ґазет у Бельґії нині двацять разів більше, ніж у першу війну. Декотрі з них міміоґрафовані. Інші писані на машині. Декотрі це просто бібула, записана олівцем.

Найпопулярнішою підземною ґазетою в Голяндії є „Паруль" („Слово"). Попри нього є кільканацять менших. У Норвеґії найбільше почитним противником квіслінґів є „Королівська Почта". У Польщі „Валька". У Югославії й Греції широко поширяються звідомлення урядів на еміґрації.

В Франції є кількадесять підземних ґазет, і в окупованій Франції й в неокупованій. Найбільше почитною є „Вальмі", названа так за битвою між Німеччиною й Францією в 1792 році. Її редактора недавно тому Ґестапо відкрило, але він утік спід носа його аґентів до Британії. Багато редакторів „вільних" ґазет не все такі щасливі.

Війна й Мексико

Виповідження війни Німеччині Мексиком звернуло очі всеї Америки на цього південного сусіда, що серед военної метушні був справді поважно призабутий. В ґазетах тепер повно розважань на тему Мексика.

Гаролд Календер, відомий заграничний кореспондент „Ню Йорк Таймсу", називає приступлення Мексика до війни проти Німеччини якщо не революційною подією, то принаймні проявом революційних перемін. Переворот саме в тому, що цею подією Мексико по раз перший за всю свою історію стало союзником Злучених Держав. Іншими словами, Мексико поламало традицію багатьох поколінь щодо заграничної політики краю.

Як глибоко пішла ця переміна в традиційнім наставленні краю, видно з таких фактів, як те, що в кабінеті мексиканського президента Камача не найшовся ні один міністер, що виступив би проти цього поломання традиції, а в сенаті не було на близько сотку голосів ні одного голосу проти виповідження війни Німеччині й проти союзу зо Злученими Державами.

Зайшла ця переміна в Мексику завдяки тому, що становище Мексика в світі ґрунтовно перемінилося. Дав цьому вислів президент Мексика в своїй промові до мексиканського конґресу про потребу виповідження війни Німеччині, коли він вказав, що держави Осі тепер можуть нападати на Мексико й на нього справді нападають, що воно є тепер предметом їх аґресії, та що через те інтереси Мексика звязані поважно з вирішенням спірних питань війни.

Очевидно, в цій переміні заграничної політики ділали й старі мексиканські наставлення, а передовсім незвичайно дражлива мексиканська чутливість на пункті національної суверенности. Склалося так, що власне в той час, як Гітлер і Мусоліні нарушували цю суверенність, затоплюючи кораблі й моряків Мексика, невоюючої з ними ще держави, американський президент Рузвелт викінчував з мексиканським урядом полагодження спору про відшкодовання за вивласнення нафтярів, при чому Рузвелт зробив цю угоду так, що вона вдоволила мексиканський уряд, хоча не вдоволила американських нафтярів.

Рішення американського президента мало велике значіння, бо для багатьох мексиканців ця справа була пробним каменем добро - сусідських відносин. Якби Злучені Держави були наставали на строгі умовини в свою користь, то ці мексиканці були би певно чули, що це нарушує суверенність їх держави.

Таку саму дражливість за свою суверенність відчувають і інші краї Америки, отже краї на полудне від Мексика. Через те поступок Мексика певно буде мати великий вплив на становище й цих країв до Злучених Держав.

Другою традицією, що заважила в цьому епохальному рішенні Мексика, є проти-фашистівська традиція Мексика. Нею мексиканці люблять навіть чванитися. Адже Мексико ніколи не признало італійської окупації Етіопії ні навіть перемоги фашистівського режіму в Еспанії.

Велику ролю відограла в цій справі, як звичайно, господарка. Мексиканська народна господарка в наслідок війни ставала частиною британсько-американської. Від неї Мексико брало все, чого йому було треба, і Британії та Злученим Державам продавало більшість своєї зайвини. Безоглядна аґресивна війна підводними човнами перервала й ті нечисленні економічні нитки, які вязали Мексико з Росією, Китаєм, та Британією.

Як з серцях деяких мексиканців ще лишилися острахи, що мексиканцям може прийдеться воювати в обороні Злучених Держав, ці острахи знищив президент Камачо заявою, що мексиканських військ будеться вживати для оборони Мексика, хоча вже й там починають розуміти щораз більше, що оборона Мексика й оборона Злучених Держав це справи, залежні одна від одної, якщо властиво не одна справа.

З НАЦІСТІВСЬКОЇ ШПІОНАЖІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Петрик Горґан, аґент Еф Бі Ай, відчитував в федеральнім суді документ, що має представляти зізнання д-ра Ганса Гельмута Ґроса, що прибув в 1939 році з Німеччини до Америки, щоб тут відфотоґрафовувати пристані й фабрики та орґанізувати страйки і саботажі. Мав це робити на поручення Рейнгарда Гейдріха з Ґестапо, того самого, що його тепер ранили в Празі.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Домашній Фронт

Ми провадимо боротьбу на три фронти: на боєвому, на продукційному та на сільсько-господарському. Для того, щоби подолати державі „осі", ми повинні мати боєву армію щонайменше в 8,000,000 осіб. Інша армія в 20,000,000 повинна виробляти знаряддя для тих борців. Потребуємо ще третю армію в 12,000,000 осіб, фармерів, що мають доставити продукти для вояків і робітників. Кожна з тих армій є необхідною для перемоги і ні одна не може існувати без двох інших.

Де маємо взяти тих вояків і робітників? Пол В. МекНат, голова Военної Комісії Розпреділювання Людської Сили, вважає, що від 7,000,000 до 8,000,000 осіб дістанеться з цивільних індустрій, які є спинені на час війни. Від 400,000 до 600,000 механіків практикантів буде відтягнуто з фарм; 40,000 з рядів фахівців; 1,500,000 з рядів тимчасово безробітних; 2,000,000 з домів: бездітних відданих жінок, дівчат, хлопців нижче військового віку та старших мужчин.

Якщо ви підходите під одну з тих катеґорій і хочете допомогти виграти війну, зголосіться до найближчого бюра посередництва праці за відповідною роботою. Але не залишайте свого теперішнього заняття, доки вас не покличуть на нове. Не блукайте по країні в пошукуванні праці. Вважайте, аби мали відповідну підготовку до тої праці, за якою шукаєте. Не сміємо марнувати людської сили в часі війни.

Якщо ви не маєте відповідної підготовки, тому можна зарадити. Маємо 2,400 фахових шкіл, 10,000 майстерень при народних школах, які підготовляють робітників для военної індустрії. 3,195 фабрик мають у себе підготовчі курсиш з яких випустили 3,750,000 осіб менше як за два роки. Робітники на тих курсах вчаться підчас праці і набувають більшого досвіду та дають більший вклад для досягнення перемоги.

Зі зростаючою потребою людської сили, зявляється необхідність притягнення до праці жінок. Півтора міліона жінок вже працює у военних заняттях, правдоподібно ще чотири міліони буде притягнено протягом наступних двох літ. Жінки доказали, що можуть виконувати багато ріжної фабричної праці так само добре, як чоловіки, а деякі навіть ліпше.

Траплялось чимало непорозумінь щодо ролі не-громадян у военних зусиллях. Не-громадяни можуть бути присяті на кожну военну працю, крім секретної праці для армії і фльоти. Але навіть і ту працю можуть вони дістати за дозволом департаментів війни і фльоти.

Майже завше такий дозвіл видається. Для громадян чужинецького роду, ніґрів та інших меншинових груп відкриваються тепер двері, які звичайно були для них закриті. Комітет Справедливого Приняття на Працю, встановлений президентом, працює день і ніч аби знищити старі расові, релігійні, кольорові та інші упередження проти робітників. Нехай минулі непорозуміння не стримують вас від шукання военної праці.

Цілий спосіб мобілізації людської сили у нас є прикладом демократії. Ми знаємо, що свобідні мужчини і жінки Злучених Держав можуть перивищити продукцію „невільницької праці" Европи і Японії, якщо їм показати і навчити як робити. Але це треба робити скоро.

Ми вітаємо контролю цін, як „ґарантію забезпечення" проти зросту коштів прожитку. Бюро Адміністрації Цін видало наказ про ціни на жіночі та дитячі одяги. Згідно з наказом, плащі, костюми, сукні і багато іншого звичайного одягу в 1942 році не сміють продаватись дорожче ніж минулої осени.

„Харчі виграють війну". Рада Военної Продукції наказала всім виробникам консервів відкладати набік весь виріб консервованої риби осетрини („стерджен"), сардинок, оселедців за 1942 рік для наших збройних частин і для наших союзників. Спеціялісти обраховують, що армія і фльота будуть потребувати тільки біля 50 відсотків улову, але не хотять брати ніякого ризика.

Молочарство грає важну ролю у военних зусиллях. Відділ індустріяльного збереження при Раді Военної Продукції вказує на те, що порошкове молоко є багате на казеїн, річевина, яка може вживатися для виробу матерії, меблів, фарб, плястики і багато інших річей. Американці все ще можуть носити одяг з казеїну та спати під казеїновими покривалами.

Встановлення цін на лід було трохи змінено і дозволено продавцям продавати лід в літні місяці по цінам, за які продавали в літі 191 року, замісць цін за березень 1942... Рада Военної Продукції зробила поміркованими правила, по яким торговці можуть продавати меляс фармерам для виробу річевин на знищення шкідників-комах. Досить меляcу було потрібно для нищення шкідливої комахи „бол вівл" на півдні... Адміністратор Федерального Забезпечення МекНат подає, що 2,500 з 3,070 повітів в краіні орґанізували за останній рік комітети відживлювання та що 6,000,000 дітей в 93,000 школах дістають безплатно сніданя в наслідок федеральної програми відживлювання.

Листи До Полонених в Японії

Американський Червоний Хрест оголосив, що родичі та приятелі американських военних полонених можуть посилати їм листи через Інтернаціональний Комітет Червоного Хреста в Женеві, Швайцарія. Листи можна посилати тільки тоді, як імена полонених будуть оголошені в офіційних списках, а не з самого припущення, що хтось попав у полон. Департамент війни недавно видав нові списки 120 військових і морських осіб, захоплених японцями у полон на острові Вейк.

Заки будуть одержані більш докладні інформації, листи до военних полонених мають бути адресовані так:

Призвище
Ранґа, титул, або рід служби
Звідки (подати місце, де взятий у полон)
American Prisoner of War in Japan
c/o International Red Cross Committee
Geneva, Switzerland

(Взірець)

John Doe
Private, Infantry
Formerly of Wake (or Guam, etc)
American Prisoner of War in Japan
c/o International Red Cross Committee
Geneva, Switzerland

На місці, що звичайно призначене для марок, треба написати:

"Prisoner of War Mail, postage free."

Листи до военних полонених вільні від поштової оплати на основі рішення влаштованої Червоним Хрестом Конвенції в Женеві з 1929 року і Поштової Конвенції в Каїро з 1934. Дотепер не пороблено ще заходів, щоб можна було висилати без поштової оплати листи до цивільних інтернованих, одначе незабаром очікують відповідних розпорядків. Покищо на листах до цивільних інтернованих треба давати марки.

Не вирішено також покищо справи посилки пакунків до военних полонених, узятих в полон японцями. У листах не можна посилати грошей.

ГОТОВ НА ЖЕРТВУ.—Морґен Джин, 17-літній летничий кадет при американській армії, каже, що він готовий віддати всю підвижку своєї вояцької заплати на китайську допомогу. Мовляв, це найкращий для нього спосіб боротьби проти японців до часу, як він буде могти на них стріляти.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Посвячення памятника бувшому предсідникови 204 відділу У. Н. Союзу.

Наш 204 відділ У. Н. Союзу виконав супроти свойого першого довголітнього предсідника і одного з основоположників цього відділу, бл. п. Миколи Воробця, свій достойний обовязок і власним коштом здвигнув на його гробі памятник. Посвячення памятника відбулось минулої суботи, в День Прикрашування Гробів, в присутности багатьох членів нашого відділу, відділових прапорів, як теж членів рідні Покійного. Посвячення довершив о. прот. Л. Весоловський. Співав церковний хор з 14. вул. в Ню Йорку під управою учителя С. Голутяка.

Підчас посвячення виголошено декілька промов. Першим промовляв довголітній секретар 204 відділу, Микола Близнак, який теж є одним з основоположників згаданого відділу, та впродовж довгих літ працював разом з Покійним над збільшенням відділу. Бесідник навів короткий життєпис Покійного, в якім підніс, що Покійний був діяльним українським громадянином іще в старім краю, був старшиною української армії, а в Америці також був надзвичайно діяльний та був урядником ріжних українських орґанізацій. Він був сотенним Січи ім. Богдана Хмельницького, як теж членом Стрілецького Гуртка ч. 2, та інших орґанізацій. 204 відділ, в перших днях свойого заложення мав лише 12 членів. Нині він має 625 дорослих членів, а 297 в молодечім департаменті. Бл. п. Микола Воробець в згаданім відділі був впродовж перших 10 літ предсідником, аж доки не постигла Його смерть в 1935 р.

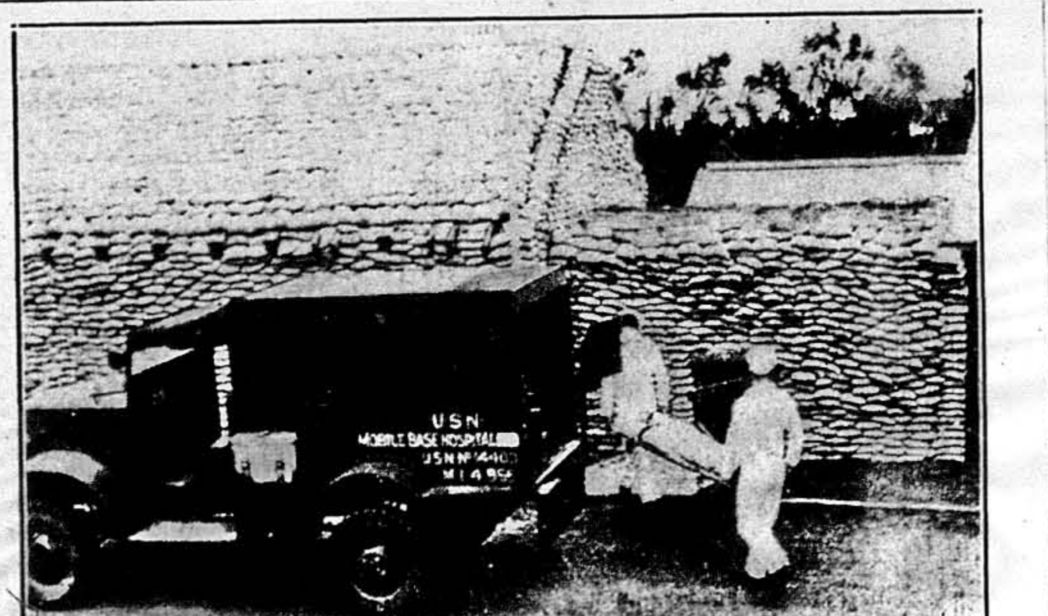
Гарну промову на його гробі виголосив о. прот. Л. Весоловський, в якій підніс заслуги Покійного для української суспільности в Америці, зокрема для 204 відділу. Теперішний предсідник 204 відділу, Е. Ляхович, зложив поклін перед тлінними останками Покійного в імені відділу, та заявив, що в особі Покійного відділ втратив досвідного провідника, а ціла наша суспільність активного громадянина. При тій нагоді бесідник теж згадав і про інших членів, нашого відділу, що відійшли від нас на вічний спочинок.

В імені Рідні Покійного забрав слово п. А. Маланчук, та подякував відділови за память про Покійного і за здвигнення памятника.

Приявний.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ-МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

ДЛЯ ЗАХОРОНИ ШПИТАЛЯ.—Коли японці робили свій скритий напад на Гавайські острови дня 7. грудня, цей шпиталь в горах Оагу був пробитий гарматною кулею. Тепер його викінчено й забезпечено наповненими піском міхами. Він має модерну обстанову й амбулянси.

З МУЗИКИ

I.

ЩЕ ПРО ВИСТУП ЛЮБКИ КОЛЕССИ.

Европа, а українці зокрема, знають про Любку Колессу, яка обіхала з своїми концертами всі знатніші европейські столиці, здобуваючи велику славу. Всі музичні критики однозгідно давали їй перше місце між сучасними піяністами. А українці тільки пишалися своєю Любкою.

Тепер Любку Колессу судьба кинула на американський континент, невідомý для неї країну, в котрій треба вперто й послідовно здобувати собі й славу й кусок хліба. І наша піяністка за короткий час свойого побуту на цьому континенті крок за кроком вибивається на перше місце, здобуваючи славу й собі й українському народові. Спершу вона грала для Канадійської Радієвої Корпорації, а опісля її запрошено на гостинний виступ до Торонта, де вона грала враз із літною симфонічною орхестрою. Вже на першому виступі вона здобула собі велике захоплення серед слухачів. Не орхестра й не дірігент опанували публику, але піяністка - солістка. Другий виступ у тому самому Торонті був іще вдачнішим. За цим третім останім виступом, що відбувся в четвер 14. травня, слава Любки Колесси, як піяністки усталилася. Всі критики й усі ті, що чули її на попередніх і на останьому концертах, не знаходять слів захоплення.

Про два попередні виступи Любки Колесси в Канадійському Фармері, читачі читали музичні рецензії із місцевих щоденників „Глоб енд Мейл" і „Івнінг Телеґрем". Про цей останній виступ заговорив і щоденник „Стар" устами свойого вельми авторитетного критика Августа Брайдла, того самого, що так захопився був нашим співаком Голинським, якого він назвав „українським Карузом". І для Любки Колесси знайшов отсей сиволосий критик прекрасний епітет, який напевно припаде до вподоби і українцям і самій піяністці, називаючи Любку Колессу „маленькою українською піяністкою". При цьому він ужив французького слова „пті", мабуть беручи під увагу маленький ріст Любки Колесси.

Це був фактично концерт Торонтонської Симфонічної орхестри, в якому Любка Колесса брала тільки гостинну участь. Орхестрою й цілим концертом керував славний американський дириґент — Ганс Кіндлер. На початку своєї статті шан. Авґ. Брайдл пише про концерт, як цілість.

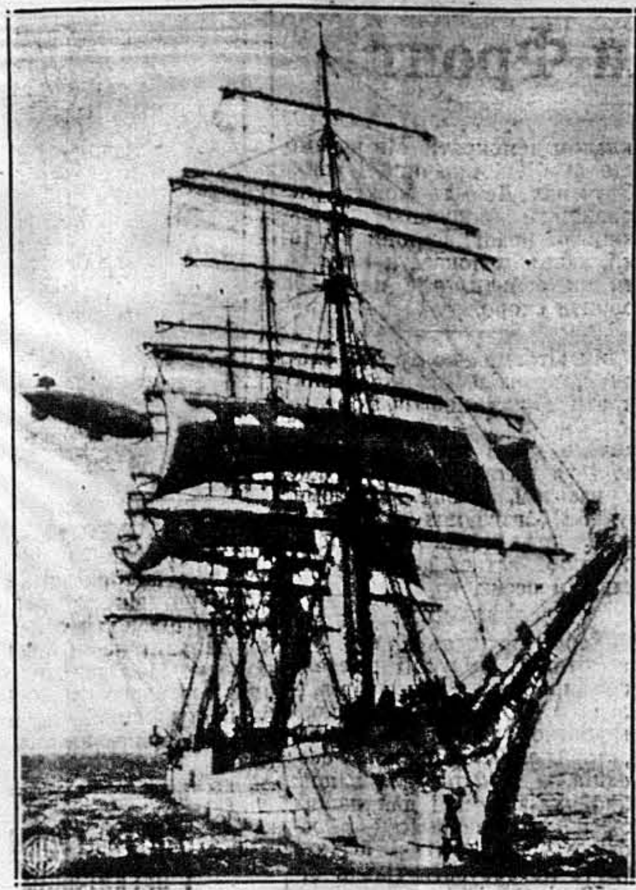
„Останньої ночі його (Ганса Кіндлера) велике видовище торжественної музики було прекрасним тлом для солістки Любки Колесси, маленької української піяністки". В дальшому тягу своєї статті автор пише про „кришталеву чистоту" її тону та про ліричне відчуття та про інші характеристичні прикмети.

Другий щоденник „Івнінг Телеґрем" поміщує рецензію зпід жіночого пера п. Роз. Мекдоналд, яка каже, що Любка Колесса своїм виконанням Шуманового концерту в А. мінор для фортепіяну скріпила попередні враження про свої якості, як віртуоза. — („Канадійський Фармер").

II.

РЕКОРДИ МАРІЇ СОКІЛ.

„Ди Ню Йорк Таймс" з неділі, 31. травня 1942. приносить довшу статтю про українські рекорди, наспівані оперовою артисткою Марією Сокіл. Наголовок статті є такий: "Records: The Ukraine". Іде тут про відомі рекорди, що є в альбомі "Ukrainian Folk Songs", видані через "Ash Recordings". В статті згадується, що наспівані рекорди відносяться до тих широких українських земель, де тепер іде крівава боротьба, а які відомі з старої культури і знаменитого народнього мистецтва. Тих 8 пісень, каже автор, є тільки малесенькою частиною тих великих культурних багатств України, що сягають сотки літ взад. Автор відзначує зарекордовані пісні й їх мистецьке віддання панею Марією Сокіл.

СТАНЕ ВОЄННИМ КОРАБЛЕМ. — Чілійська чотирищоглова фригата „Ляврато" буде незадовго переміненa на воєнний корабель, як лише дістане нові машини. Вона находиться тепер у порті Сан Франсіско. Над нею уноситься військовий бальон системи „блимп".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

З діяльности Українського Відділу А. Ч. Хреста.

Щоб Америка могла осягнути перемогу в сучасній війні, то всі ми повинні сповнити свій горожанський обовязок та помагати всіма способами воєнним змаганням нашого краю. І також мусить бути до певної міри упорядкована кожна важна ділянка, котра є звязана з обороною Америки. А. Ч. Хрест є саме такою важною ділянкою. Ось тому і кожна членка А. Ч. Х. повинна сповнити свій обовязок супроти цеї найбільшої гуманітарної орґанізації.

Та щоб можна віддати якнайбільше праці для А. Ч. Х., Комітет Українського Відділу А. Ч. Хреста, при повній допомозі о. д-ра Тиханського, зорґанізували нову ґрупу шиття при укр. греко-кат. парохії в Гемтремк. Отже слід зазначити, що це вже є пята група шиття Укр. Відділу А. Ч. Х. в Дітройті.

Ця нова група має своє приміщення в українській парохіяльній домівці при Мебдуґил вулиці, коло площі нової церкви. Та щоб вона могла якслід розпочати свою працю, то треба було поспішити їй з помічю. Отже визичили їй свої машини ось ті пані: А. Демян, К. Шавінська, Ю. Горішна, Солотка, Глива, Бабяк і Мозола. А машини до домівки звезли п. Белица і п. Щавінський парохіяльним автобусом.

Як також за старанням о. Тиханського гемтремська парохія, спільно з Українським Відділом А. Ч. Х. уладили забаву, яка випала досить успішно, а дохід з цеї забави призначено на закупно машин для цеї парохіяльної ґрупи. При тому 26. Відділ С. У. А. дав з каси $15 на ту ціль, а пані Віцентія Добуш $5.

Ґрупа уже розпочала свою працю. Шиють кожного четверга, як й інші ґрупи, від 10 години рано до 3 пополудні, під проводом пані Анни Ганиш. Отже, котрі жінки хотілиб приступити до цеї ґрупи, хай прийдуть до української парохіяльної домівки в четвер, а ми їх радо привитаємо. Ця ґрупа буде також заступати українську громаду в Гемтремк в кожній справі, котра буде звязана з А. Ч. Хрестом.

Ще хочу зазначити, що за старанням відділового Комітету та при допомозі о. Тиханського зорганізовано ґрупу, котра побирає Курс Першої Помочи (First Aid). Наука відбувається кожного четверга, від години 7.30 до 9.30 вечером в Українській Хаті при Ґрейлінґ вулиці в Гемтремк, а інструктора для цеї ґрупи постаралась голова Укр. Від. А. Ч. Х., пані Марія Сковрон від А. Ч. Х. в Гемтремку. Ґрупа, котра побирає Курс Першої Помочи складається майже зо самих молодих дівчат. Ця ділянка є також дуже важна під сучасну воєнну пору. Многі з нас, котрі переживали в Европі минулу світову війну, були наочними свідками, скільки тоді гинуло вояків і цивільних людей тільки тому, що не було кому подати цеї першої помочи. Заки завезли до шпиталю, то кров зійшла і людина кінчила життя.

Тому, хто мав би бажання навчитись першої помочи, хай голоситься до Комітету Укр. Від. А. Ч. Х. Як ця ґрупа покінчить цей Курс, то розпічнем другий. В Дітройті є тяжко за інструктора. На західній стороні уже є ґрупа зорґанізавана від кількох місяців і жде на інструктора, а в Гемтремк лекше. Тому булоб добре, щоб як ця ґрупа покінчить курс, щоб ми мали другу зорґанізовану ґрупу.

Дуже важним є і те, щоб, хто з нас може, віддати кров для американської армії, що бореться за вільність і свободу краю. Хто віддав чи хоче віддати кров, хай повідомить про це Комітет Укр. Від. А. Ч. Х. або котру небудь з наших ґруп, бо ми хотілиб мати точний звіт, скільки українці віддали своеї крови.

Катерина Хомяк,
секретарка Укр. Від. А. Ч. Х.

ПОГОЛОСКИ ПРО РАНЕННЯ ТИМОШЕНКА.

ЛОНДОН. — По Лондоні розійшлись чутки, що маршал Тимошенко ранений. Ранила його німецька бомба, як він їхав автом на фронт. Ці чутки не є потверджені.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 367., відбудуться в вівторок, 9. червня, в год. 7:30 вечером, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на збори. Довжні члени хай вирівнають свої вкладки і належитости перед піврічними зборами. Хто ще не взяв свого чека на дивіденду, хай прийде на збори і візьме. Стараймося всі як один приєднувати нових членів до Союзу і Товариства, як старших так і молодих. — За уряд: Мик. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

ДО ТИХ, ЩО КУПУВАЛИ „СВОБОДУ" НА „СТЕНДАХ" У МІСТІ НЮ ЙОРКУ:

Отсим подаємо до відома читачам „Свободи", що воєнні обмеження не тільки утруднили доставу часописів на „стенди", але також спричинили більші кошти тих достав, які зросли у нашому випадку до того, що требаб нам доплачувати тижнево яких 30 долярів за доставу „Свободи" на нюйорські „стенди". Супроти цього ми змушені від 1. липня б. р. перестати довозити „Свободу" на „стенди". Та віримо, що ті читачі, що досі купували „Свободу" на „стендах", стануть тепер звичайними передплатниками і таким способом пошта доставлятиме їм часопис правильно кожного дня до хати. Тому просимо тих, що купували „Свободу" на „стендах", виповнити понижче замовлення та надіслати його до адміністрації враз з належитістю за газету:

Передплата виносить:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:		В МІСТІ JERSEY CITY І ПОЗА ГРАНИЦЯМИ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ:	
На рік	$6.00	На рік	$9.00
На пів року	3.25	На пів року	4.75
На 3 місяці	1.75	На 3 місяці	2.50

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПЕРЕДПЛАТУ ЩОДЕННИКА „СВОБОДИ".

Отсим прошу висилати мені часопис „Свободу" на протяг часу ______________________

На це залучаю належитість в сумі $ ______________________

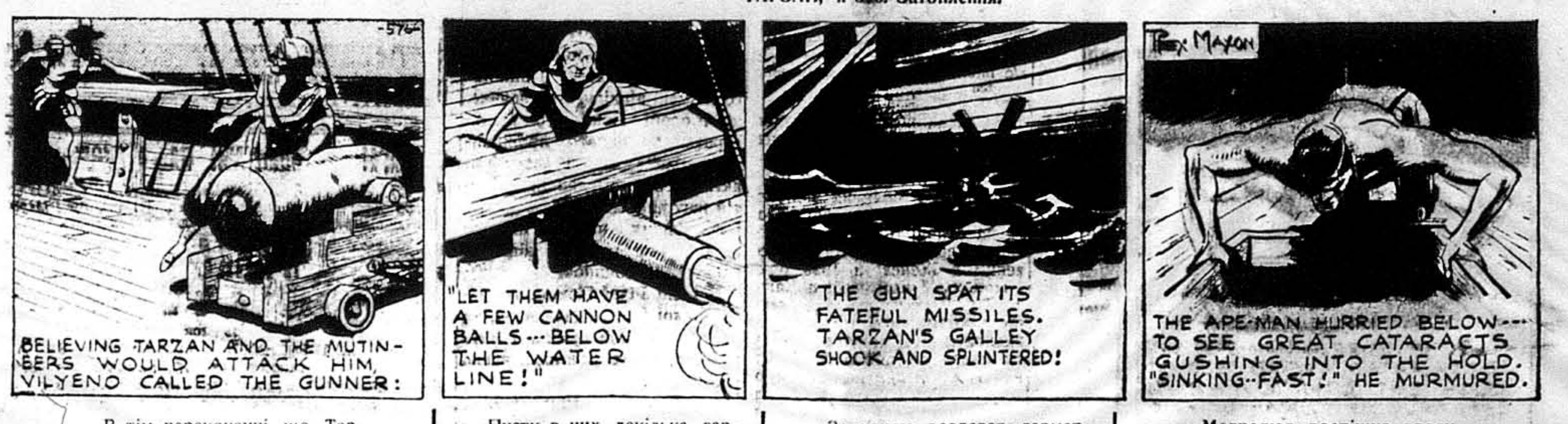
Імя і назвиско: ______________________

Адреса: ______________________

(тут подайте вулицю, число дому або почтову баксу)

Назва міста і стейту: ______________________

ТАРЗАН, ч. 576. Затоплення.

В тім переконанні, що Тарзан і збунтовані моряки заатакують його, Вилйено покликав до себе свойого гарматщика.

„Пусти в них декілька гарматніх куль, але нище водного плеса", промовив він до гарматщика. Цей потакнув.

За хвилю роздався гарматній вистріл. Стрільно полетіло в ґалеру Тарзана і потрясло ним до основ. За одним пішли інші.

Малполюд поспішив вдолину, щоб поглянути на ушкодження. Він завважив діру, якою вода вливалась в середину і скоро затоплювала ґалеру.